

Biskop Tor Singsaas

Unge verdier

Olavsfestdagene er nettopp avsluttet med et stort og mangfoldig program knyttet til kirke, kultur og folkeliv.

Noe for enhver smak.

Festivalen er blitt spisset mht fokus de senere år. Formidling av verdier er blitt et viktig «varemerke»; å utfordre til refleksjon omkring grunnleggende verdier for enkeltmennesker, samfunn, folk og kirke.

Vi må ha arenaer og steder hvor vi åpent samtaler om felles verdier i et multireligiøst og flerkulturelt samfunn. Målet må være et forsonet mangfold.

Det foregår en kontinuerlig verdidiskusjon i dag, - ikke minst innenfor de sosiale medier på nettet. Men der florerer og fordommer og hatske utsagn om enkeltmennesker og grupper, noe som er skremmende. Dette kan skje fordi mennesker ikke møtes ansikt til ansikt. En sitter i sine «lukkede rom», beskyttet og delvis anonym. Filosofen Emmanuel Levinas har uttalt at en medvirkende årsak til at Adolf Hitler og hans regime maktet å skape «Holocaust», var at de hindret tyskerne og jødene i «å møtes ansikt til ansikt». Tankevekkende. Statsminister Jens Stoltenberg utfordret oss til å være «nabokjerringer» på nettet, hvor vi som motvekt engasjerer oss aktivt i diskusjonen.

Det er imidlertid underskudd på steder i det offentlige rom hvor vi åpent, ansikt til ansikt, drøfter viktige spørsmål om verdier. For det gjør noe med oss når vi utfordres til å se hverandre i øynene.

Årets Olavsfestdager hadde ca 25 programposter som omhandlet faglige tema innen kirke, folk og samfunn. Flere av disse var «åpne samtaler» om verdier.

Jeg hadde gleden av å lede en samtale i Nidarosdomen med fire unge mennesker; forfatter, journalist og «tidligere ulovlig norsk» Maria Amelie, studentleder og prestestudent Petter Dille, toppidrettsmann og langrennsløper Eldar Rønning og leder i Sør-Trøndelag AUF og Utøya-deltager, Renate Tårnes. En utrolig spennende og tankevekkende samtale med fire svært reflekterte samtalepartnere. Over 400 mennesker var til stede i Nidarosdomen under samtalen.

Stedet for samtalen er selvsagt viktig. Det er ikke likegyldig hvor en samtale skjer. For stedet gjør også noe med oss som samtaler. Og Nidarosdomen eier en særegen «stedets symbolkraft». Når noe blir sagt fra Nidarosdomen, blir det hørt og lagt merke til. I Nidarosdomen forteller steinene, og glassmaleriene fargelegger budskapet om Kristus. Inn i denne store fortellingen skjedde vår samtale. For meg er det vesentlig at unge mennesker selv får gi uttrykk for sine verdier i katedralen, og slik å gi dem tilgang til en av landets «viktigste talestoler», for at de skal bli enda mer lyttet til.

For å skape dialog, må det etableres en felles forståelse av hvordan samtalen skal skje. Dialogens metodikk er slik at den enkelte må være innstilt på å lytte og høre etter når den andre taler. Den enkelte må få snakke helt ferdig, uten å bli avbrutt. Deretter må den andre sjekke ut om en har forstått rett, før en kommer med sin egen respons og mening. Dette er en tidkrevende og langsom

måte å samtale på. Men den er respektfull og skapende for å åpne samtalen. Hensikten er ønsket om å forstå hverandre. Dette er grunnleggende for å kunne møte hverandre i en meningsfull samtale.

Samtalen i Domen ble personlige fortellinger knyttet til viktige verdier livet.

Vi valgte fire hovedbegrep for å strukturere samtalen: **Viljestyrke. Valg. Annerledeshet. Tillit.** Innenfor alle disse innførte vi begrepet **ambivalens**, dobbelsidighet, - det å gi rom for tvilen. Begrepet ambivalens som **tvil**, er alltid viktig som korrektiv i verdispørsmål, som motvekt mot skråsikkerhet, ideologifundamentalisme og totalitær ideologi.

Noen få spørsmålsstillinger fra vår samtale;

Viljestyrke.

Du vil noe for deg selv og andre. Hva brenner du for, - og hvem ivrer du for? Hva tror du på, og hvorfor? Hvor henter du din styrke fra?

Du er et forbilde for andre? Hva gjør det med deg?

Ambivalens, - tvil; Finnes noen grenser for viljestyrken? Er det rom for å vise svakhet?

Valg

Hvilke valg har du gjort i livet og hvorfor? Hvordan har disse innvirket på andre? Har du vært alene om valget, - har du fått støtte fra andre?

Ambivalens, - tvil; Hva har du vært nødt til å velge bort, forsake, for å kunne være målbevisst i forhold til ditt eget valg? Hva gjør det med deg og de andre?

Annerledeshet

Hvordan er det å se seg selv som annerledes? Hvordan er det å oppleve at andre ser på seg selv som annerledes? Hva gjør det med deg i møte med de som ser deg som annerledes? Stolthet i forhold til å være annerledes, - det handler om identitet? Hvordan møter vi den som oppfattes som annerledes?

Ambivalens, - tvil; er særlig tydelig i forhold til begrepet annerledeshet. For annerledeshet er utfordrende fordi den representerer det fremmede.

Tillit

Den danske teologen og filosofen Knud E. Løgstrup la vekt på at tillit er en grunnleggende verdi i all menneskelig relasjon. Uten tillit, er det umulig å leve godt sammen som mennesker. Livet i fellesskap vil ikke komme i gang.

Annerledeshet utfordrer tillitsbegrepet. Hvordan møte det som er annerledes med tillit?

Hvordan gjenskape tillit til mennesket etter det vanvittige tillitsbrudd som skjedde på Utøya. Der ble bla politiuiformen, i vårt samfunn et symbol på tillit, misbrukt på det mest bestialske.

Å skape tillit er avgjørende for medmenneskeligheten.

Ambivalens, - tvil; En må være forberedt på at tillit kan misbrukes av den andre, med mulighet for fatale følger. Hvordan forholde seg til dette?

Unge verdier? De er unge fordi de er tidløse.

En utfordrende samtale i Domen hvor unge mennesker viser at disse verdiene stadig er aktuelle og meningsfulle i menneskelivet.